

האגוֹסְרוֹט בראי האגוֹמָה הדי־סטלי

Cc-by-sa-nc Ruty

עו"ד' הוגמן' קלרר, LL.M

<http://2jk.org>

מקום ללא מקום

Cc-by-sa Stella Daur

**רשת בין לאומית
אתרים משרתים מיליונים**

רשת של קהילות

קהילות בלתי חלוצות בשפה

קהילות חלוצות עניין

קהילות חלוצות חברות

השליטה במרחב חזרי

Cc-by Alan Light

חנאי שימוש כתיקנון אחיד

הרשת כמרחב ציבורי

רשת של הסדרים

Cc-by-sa-nc ooh.ooh

נורמות

צנזורה

Cc-by-sa luxmart

Netizen

פ"ב 1000 דאטא

3- Noam Vazana live @ Baktana, Jerusalem

הופעה גדולה במקום קטן

Host: Noam Vazana
 Type: Music/Arts - Performance
 Network: Global

Date: 05 May 2009
 Time: 21:00 - 23:55
 Location: Baktana
 Street: 59 Herzl
 Town/City: Jerusalem, Israel
[View Map](#)

Phone: 025 378225
 Email: noamvazana@gmail.com

Description

Photos

Showing 5 of 11 photos

[See All](#)

[Remove From My Events](#)

[Share](#) [Export](#)

Your RSVP

You still need to RSVP.

- ☐ Attending
- ☐ Maybe Attending
- ☐ Not Attending

Other Information

- Guests are allowed to bring friends to this event.

Other Invitations

ענייני בנות?

מדריך הפסגה

ציורים רומנטיים מלבנים
 עם בריכה פרטית בטבע
 קרא

אופניים אתם מדבר

בואו לרכב במסלולים שלא
 נראו טורניר אירועי האופניים
 בנגב
 קרא

יהושוע - צב הבית שלי

קבוצת הבית של כל חברי הצב
 יהושוע עדכונים, הצטרפות,
 ומועדון תל וידיד אשתי
 קרא

[More Ads](#)

רשת חברתית

קשרים

הכנסות מכרסום

חיים

הסדרת היחסים בביישוב

Cc-by Jacob Botter

200 מיליון משתמשים

הסכם שימוש אחד

סמכות שיפוט

בבית עליות העסקה בפייסבוק

Cc-by-nc reahbcc

מביעה בקליפורניה

חוק דלואר

הגבלת אחריות

יסוד התמורה

San Francisco, 5:48 AM
Tue Apr 21
73 posts in the last 24 hours

VALLEYWAG TEAM

Tip Your Editors:
tips@valleywag.com | [AIM](#)

Valleywag elsewhere on the Web:
[Twitter](#) | [Facebook](#)

Managing Editor:
[Owen Thomas](#)
[Email](#) | [AIM](#)

Valleywag's Emeriti
[Nick Denton](#)
[Nick Douglas](#)

LIGHTSPEED
VENTURE
PARTNERS

VC invests \$4 million to get into \$0.92 CPM Facebook-app business

By [Nicholas Carlson](#), 11:00 AM on Mon Apr 28 2008, 767 views

 Friends For Sale

[Browse More Applications](#)

Buy and sell your friends as pets! You can make your pets poke, send

This application can be added to your Facebook account.

[+ Add Application](#)

This application cannot be added to some of your pages. [Learn more.](#)

Become a Fan
[Block Application](#)

[Share](#)

About this Application

★★★★☆ (3.3 out of 5)
Based on 1,318 reviews

More:

אבליקציות

שיווי בכל עת

"I just can't be a college student without Facebook"

by Michael Arrington on November 13, 2007

73 Comments

Update (Nick): A Facebook representative contacted us regarding Steven's issue, we put them in contact, and the problem is resolved.

A reader sends a touching email today, complaining that his Facebook account has been deleted for no reason.

Dear Michael,

I'm a college student at University of Michigan and Facebook has deactivated my account. I've noticed, from reading your blog, you have connections to Facebook's staff. Can you please forward this email to someone or do something... I just can't be a college student without Facebook. I did nothing to have my account deactivated... It just happened late Sunday night. I've emailed them, but they don't care.

קביעות שרירותיות

מחיקת משתמשים

אין בחירות

מפגש בין חברה לפרט

YOUR RIGHTS

Facebook's New Terms Of Service: "We Can Do Anything We Want With Your Content. Forever."

by [Chris Walters](#) 6:14 PM on Sun Feb 15 2009, 700,435 views

This post has generated a lot of responses, including from Facebook. [Check them out here.](#)

6450
digg

digg it

Facebook's terms of service (TOS) used to say that when you closed an account on their network, any rights they claimed to the original content you uploaded would expire. Not anymore.

Now, anything you upload to Facebook can be used by Facebook in any way they deem fit. Forever, no matter what you do later. * Want to close your account? Good for you, but Facebook still has the right to [do whatever it wants](#) with your old content. They can even sublicense it if they want.

New York, 5:21 AM
Tue Apr 21
18 posts in the last 24 hours

CONSUMERIST TEAM

Tip Your Editors:
tips@consumerist.com

Co-Executive Editor:
Ben Popken [Email](#) [AIM](#)

Co-Executive Editor:
Meghann Marco
[Email](#) | [AIM](#)

Senior Editor:
Chris Walters | [Email](#)

Weekend Editor:
Carey Greenberg Berger
[Email](#) | [AIM](#)

Associate Editor:

סוד משמשים נגד תנאי שימוש

בחירות לא אמיתיות

BoomTown

About Kara

Kara Swisher started covering digital issues for the Wall Street Journal's San Francisco bureau in 1997 and also wrote the BoomTown column about the sector. With Wall Street Journal, she co-produces and co-hosts [On All Things Digital](#), a major high-tech and media conference.

[Read more »](#)

[Email Kara](#)

Mark Zuckerberg Talks About Facebook Terms of Service Snafu!

by Kara Swisher

Posted on March 2, 2009 at 3:05 PM PT

[Share](#) [Digg](#) [StumbleUpon](#) [Print](#)

Last week, Facebook founder

Latest BoomTown Posts

[Update on Yahoo! Microsoft Talks: "Hate and Heavy" April 20, 2009](#)

[The Last Susan Boyle Post, I Promise—But it Turns Out She Can Cry a Digital River April 20, 2009](#)

[StumbleUpon's Garrett Camp Speaks \(About Being a Born-Again Start-up\) April 20, 2009](#)

[BoomTown Archives »](#)

KARA'S FEATURED VIDEO

[Select](#)

האם אפשר בכלל להסתדר בלי פייסבוק?

כיצד ינסוק בית משפט בתביעה כזו?

הדיסוננס של שימור קבצים

Cc-by-sa-nc Zota

החלפה חופשית של מידע

**הפעלה של מידע למקומות שאין תמריץ כלכלי להביא אותם
אליו**

הבצ'ה של שימור קבצים

PIRACY

Cc-by toobydoo

חלק ניכר מהתעבורה לא חוקית

כופעת בפיראטיות הקלאסית

לא נתכנסת כעבירה\עוולה

BLOCKBUSTER VIDEO

I ♥ P2P

שיתוף קבצים לא כוגע באסונים

מעודד צ'רה

הסלחם נגד שיטור הקבצים

Cc-by-sa-nc KasperBaago

פסיקה נגד שירותי שיטור

מירוץ חימוש של פרטיות ואנונימיות

מ'סוץ ח'סוש טכנולוגי

Cc-by-sa thielr

עד כה לא נמצא שיתוף הקבצים

מחפשים מודלים עסקיים נכונים

הפתרון לשיתוף קבצים

לא פתרון משכתי

רכורסה מקיפה

מסחר אלקטרוני

Cc-by Dru Bloomfield.

לא מדגמי

המוני

עסקאות קטנות

התנב הארוך

Cc-by-sa-nc alex.ragone

כריס אנדרסון

מכירות רבות

מי סרוויר מצטיקים ברשת?

amazon®

Cc-by-sa Torley

שכנע

חידוק החלשים

שוק השני

Cc-by-nc Toolmantim

סיום ש"ס

אלטע-דאכ

סוניטין וירטואלי

Cc-by pena2

דירוג באחרים

מסחר יציל

עלויות עסקה

עסקים ללא הליכים משפטיים

Cc-by-nc LarimdaME

**כמעט ולא הוגשו תביעות על ידי סוחרים או על ידי רוכשים
נגד זירות מסחר אלקטרוני
רוב התביעות הן בין סוחרים**

העדר מסריץ לתבוע

Cc-by-sa quinn.anya

קוד פתוח

Cc-by-sa-nc Marc Wathieu

מה זה?

שימוש ידע

זכויות יוצרים

תוכן ותוכנה

זכויות היוצרים מונעות העברה

אין הגדרה לשימוש הוגן

רצון לחלוק ידע

A photograph of a person wearing a red t-shirt and dark pants, lying on their back on a green exercise mat. The mat is placed on a grey basketball court floor. A white line from the court is visible. The person's head is towards the top right, and their legs are towards the bottom left. The lighting is somewhat dim, suggesting an indoor setting at night or in a dimly lit gym.

התועלת הסצורפית ועלויות העסקה

Cc-by-nc Shira Golding

**שיתוף בעולה הסוגי
עלויות של ייצוץ משכטי**

aditza121

INTERNET
IS FOR PORN

Cc-by-nc aditza121

מודה

Cc-by-sa-nc maga

הונתן . קלינגר

jonklinger@gmail.com

Cc-by-sa-nc Ratty

• עו"ד יהונתן י. קלוגר, LL.M

• <http://2jk.org>

מקום ללא מקום

• **רשת בינלאומית**

• **אתרים משרתים מיליונים**

האינטרנט היא מקום ללא מקום (Fred Gooltz, The Internet as a Third Place), והאזרחים ברשת אינם נתיני מדינה מסוימת. כבר עכשיו, ישנם שירותי אינטרנט שיש להם יותר משתמשים מאשר ישנם אזרחים בחלק ממדינות העולם. אותה אינטראקציה בין אזרחים ממדינות שונות שמחליפים מילים, כספים ורכוש אחד עם השני, ללא כל יכולת אפקטיבית להצמד לחקיקה מדינתית ספציפית, היא שגורמת לרשת להיות מקום כל כך נפלא. ומבלי לדון בהיסטוריה של הרשת, ובחקיקה והפסיקה שסובבת את הרשת, אפשר לדון בסוציולוגיה של הרשת ושל המשפט ברשת.

• קהילות בלתי מלוות בשפה

• קהילות מלוות עניין

• קהילות מלוות חברויות

הרשת מורכבת מקהילות (Barry Wellmand & Melnia) : לכל (Gulia, Virtual Communities as Communities) אדם במרחב הווירטואלי יש מספר אתרים ושירותים אותם הוא מבקר ובהם הוא משתמש. מסביב לכל שירות כזה ישנה קהילה: קהילת העורכים בויקיפדיה, קהילת המבקרים בבלוג סריגה כזה או אחר, קהילת המשתמשים בפייסבוק וקהילת אזרחים המודאגים מפרטיות בכל העולם. בדרך כלל המחסום היחיד שיש לשימוש באותו אתר וביצירת אותה קהילה הוא השפה; אולם, השפה האנגלית הפכה, דה-פקטו, לשפת הרשת ומשמשת כשפה שמגשרת בין אנשים שונים בקהילות (Jukka Korpela, English - The Universal Language of the Internet).

Cc-by Alan Light

• תנאי שימוש כתקנון אחיד

• הרשת כמרחב ציבורי

כאשר אני משתמש בשירות אינטרנט כלשהוא, או מבקר באתר כלשהוא, מערכת היחסים ביני לבין האתר וביני לבין משתמשים אחרים נשלטת במרחב החוזי (יהונתן קלינגר, המרחב השלישי). דיני הקניין מקנים למפעילי אתרים את הזכות לעשות באתר כקניינם ולקבוע תנאים לשימוש באתר (תנאי שימוש) או לקבוע מדיניות שיח. לכאורה, אותם תנאי שימוש מהווים מסמך משפטי מחייב שמסדיר את היחסים בין הצדדים; אולם, לא בהכרח הדבר: רוב המשתמשים כלל אינם קוראים את החוזה ואינם מייחסים לו חשיבות (ופסיקת בתי המשפט עמדה על כך ב-Douglas v. Talk ו-Snow v. DirecTV, McKEE v. AT&T America); יתר על כן, כיוון שרוב שירותי הרשת ניתנים בחינם, התפיסה של הרשת כמרחב ציבורי ווירטואלי קיימת אצל מלומדים רבים (Jack Balkin, Media Access: A Question of Design) ומתקיימת אצל המשתמשים גם כן.

כאשר הרשת היא מרחב ציבורי, אל-מדינתי, רוב ההסדרים נכפים על ידי נורמות. התערבות חקיקתית בתהליכים כמו פרסום תוכן ברשת או מסחר חופשי של סחורות (Yahoo v. LICRA) נתפסת כצנזורה של ריבון ספציפי ועשויה לגרור את המשתמשים למקומות אשר אינם כפופים לרגולציה. דוגמא נהדרת לכך היא תוכנות שיתוף הקבצים, שהן הבסיס העיקרי לדיסוננס בין המשפט לאזרחות הדיגיטלית.

בהרצאה זו אדון במספר סוגיות, ואביא את הצד של האזרח, שעומד מול מערכת משפט ארכאית שאינה מסוגלת להשתמש במונחים שהוא משתמש, לדבר בשפתו ולעמוד על טיב הסכסוכים שהוא מעורב בהם.

אז מה אומר להיות אזרח וירטואלי?

מהי אזורחות וירטואלית?

Cc-by-sa luxmart

• Netizen
• **פייסבוק כדוגמא**

האזורחות הוירטואלית מתחילה, בעצם בחברות בקהילה כלשהיא. קהילה יכולה להיות אתר אינטרנט או שירות מבוסס רשת, שמבוססים על אינטרס משותף או מאפשרים לאזורח לתקשר עם הסביבה שלו (ולהכיר אנשים חדשים). השירות שאנו נסקור, כמקרה בוחן, הוא פייסבוק (Facebook) ואנו נדון במה שככל הנראה היתה מסיבת התה הוירטואלית הראשונה.

[illegible]

פייסבוק הוא אתר אינטרנט שמאפשר לאזרחים להצטרף אליו ללא תשלום, כאשר כל אזרח ממלא מספר פרטים אישיים אודותיו, ויכול להצטרף לרשת חברתית כלשהיא המבוססת על המדינה שהוא גר בה, העיר בה הוא חי, האוניברסיטה בה הוא לומד, מקום העבודה שלו ועוד (עוד על פייסבוק). לאחר שהאזרח מילא מספר פרטים על עצמו, הוא יכול להוסיף לרשימת ה"חברים" שלו אזרחים נוספים ולצור עמם קשר, להודיע להם מה מעשיו, ליזום אירועים (בחיים האמיתיים) ולהזמין אנשים, להקים או להצטרף לקבוצות שמבוססות על עניין משותף ולבצע אינטראקציה חברתית עם לא מעט פעולות שאנשים רגילים לבצע באמצעים לא וירטואליים. הרשת, במקרה הזה, החליפה את הברזיה השכונתית ומאפשרת להעביר רכילות, ידע ומשחקים. פייסבוק גם מאפשרת לאזרחים ליצור ולהשתמש באפליקציות חיצוניות לצורך האינטראקציה, לשחק משחקי חברה עם חברים שלהם ועם אחרים. הכנסותיה של פייסבוק, נכון להיום, הן בעיקר מפרסום.

• 200 מיליון משתמשים

• הסכם שימוש אחיד

• סמכות שיפוט

וכאן מתחילה הבעיה של פייסבוק. לפייסבוק יש 200 מיליון משתמשים-אזרחים, והשירות באתר ניתן ללא תשלום. לזו פייסבוק היתה מדינה, היתה היא המדינה החמישית בגודלה בעולם; וכיצד מוסדרים היחסים בין אותם אזרחים? על ידי הסכם שימוש של כמה עמודים בודדים, וכמה הסכמי משנה עם ספקיות האפליקציות. דה-פקטו, אותו הסכם הינו חוקה וירטואלית שמסדירה יחסים בין מאות מיליוני משתמשים, אך כאשר בוחנים את המסמך לעומק, ניתן להבין שההסדרה כלל אינה הסדרה של שיפוט, אלא הסדרה של נורמות. אותו הסכם, לדוגמא, מסדיר את כל הסכסוכים בין המשתמשים לבין האתר תחת (ושותפיו העסקיים) החוק של מדינת דלוואר ובבתי המשפט הפדראליים של קליפורניה.

בעיית עלויות העסקה בפייסבוק

Co-by-no reahbcc

• **תביעה בקליפורניה**

• **חוק דלוואר**

• **הגבלת אחריות**

• **יסוד התמורה**

אך האם משתלם לאזרח-משתמש כלל להגיש תביעה כלשהיא נגד אותו אתר? (אפילו פארודיה של מייקל ארינגטון לא היתה מוצלחת במיוחד) לכאורה, יסוד התמורה החוזי כלל לא קיים כאן כיוון שהשירות ניתן בחינם, וכל נזק שיגרם, חמור יותר או פחות, מוגבל בכל מקרה על ידי סעיף הגבלת האחריות שקובע כי "אחריות החברה כלפיך, בכל מקרה, וללא קשר לצורת התביעה, תהיה בכל עת מוגבלת לסכום ששולם על ידך לחברה במהלך תקופת החברות". אכן, סעיף שמיתר כל הליך תביעה; במצב כזה, אין תמריץ לאף אזרח-משתמש לפתוח בהליך נגד פייסבוק.

• **האם אפשר בכלל להסתדר בלי פייסבוק?**

• **כיצד יפסוק בית משפט בתביעה כזו?**

מה החלופות של השימוש בפייסבוק? כלומר, לו הייתי צרכן, והייתי ניצב מול שני שירותים שמספקים שירות דומה, ההסכמים, גם אם היו חוזים אחידים, היו משקפים בחירה שלי בכללים. אולם, כרגע השירות של פייסבוק כולל קהילה. האם אני בכלל יכול לא להסכים להצטרף לפייסבוק כאשר כל חברי נמצאים באותה רשת, רק כיוון שאני מסרב לתנאי השימוש שלה?

והקשר למשפט הינו ברור: כיצד יפסוק בית משפט (פדראלי, בקליפורניה) בתביעה שתוגש נגדו על תניה מקפחת במקרה כזה, בטענה שנחסם חשבוננו של אדם למרות שהדבר, לפחות על פי ההסכם, נמצא בשיקול דעתה הבלעדי של פייסבוק? האם המשפט מכיל בכלל כלים להתמודד עם סוגיות מהסוג הזה או שהמקום הנכון לדון בהן הוא תחום הנורמות החברתיות?

• החלפה חופשית של מידע

• הגעה של מידע למקומות שאין תמריץ כלכלי להביא אותם אליו

בעיה שניה שניצבת בפני המשפט והאזרח הוירטואלי היא הדיסוננס בשיתוף קבצים. כיום, עשרות מיליוני אזרחים עוסקים בהחלפה חופשית של מידע אחד עם השני ללא צורך בשרת מרכזי (אם לא יותר מהם): הם מעבירים מהמחשב שלהם עותקים של יצירות לחברים ולאזרחים אחרים שמחוברים לאותה רשת כמוהם. באמצעות אותה רשת ניתן לצפות, מספר דקות לאחר השידור, בתכניות טלוויזיה נידחות ששודרו במקומות נידחים. כך, לדוגמא, יכולה הקהילה היהודית בסקוטלנד להתעדכן בפרקים של "הישדרות א"י הפנינה" גם אם לאף אדם אין תמריץ כלכלי להעביר את השידורים לאותו מקום, מעריצים של להקות יכולים לחלוק עותקים שהקליטו בהופעות של הלהקה האהובה עליהם עם מעריצים נוספים ומתכנתים יכולים לחלוק את התוכנות שכתבו עם מאות אלפי משתמשים בעולם תוך שהם חוסכים את עלויות ההפצה של אותן תוכנות.

• חלק ניכר מהתעבורה לא חוקית

• פוגעת בפיראטיות הקלאסית

• לא נתפסת כעבירה/עוולה

הבעיה עם אותה תופעה, של שיתוף קבצים, היא שלמרות ההיקף הנרחב של השימוש בה, חלק ניכר מהתעבורה ברשתות שיתוף הקבצים מפרה זכויות קניין רוחני (למרות שחלק מהתעבורה אינה מפרה זכויות קניין רוחני). ההפרה, לרוב, אינה מתבצעת למטרות מסחריות ושונה בצורה מפורשת מהפיראטיות של דיסקים מזויפים (Maria Haigh, *Downloading Communism: File Sharing as Samizdat* in Ukraine), עד כדי שבמדינות מסוימות שיתוף הקבצים פוגע בעיקר בתעשייה של הדיסקים המזויפים. לאזרח וירטואלי קשה לתפוס את האיסור החוקי בהורדת תכנים מוגנים בזכויות יוצרים, בעיקר כיוון שהקבצים זמינים ונגישים (70 אחוזים מהנוער בפינלנד משתפים קבצים, 57 אחוזים מהנוער בקנדה גם כן). אולם, שיתוף הקבצים מייצג יותר מכל את החירות הקיימת ברשת

• שיתוף קבצים לא פוגע באמנים

• מעודד יצירה

בעוד ששיתוף הקבצים הוא, בראש ובראשונה, סוגיה תרבותית וסוציולוגית של שיתוף ידע, ולמרות שישנן טענות מרובות שאותו שיתוף גורם לנזקים משמעותיים לחברות התקליטים, ישנן טענות (ומחקרים) מנגד כי שיתוף מעודד את היצירה ואת הרכישה (Felix Oberhoolzer-Gee & Koleman Strumpf, *The Effect of File Sharing on Record Sales: An Empirical Analysis*). לא ניתן לומר בצורה חד משמעית ששיתוף פוגע באמנים, אלא הטענה הרווחת כיום היא שהשיתוף פוגע באחוזון העליון של האמנים ומסייע לאחוזונים הנמוכים.

- פסיקה נגד שירותי שיתוף
- מירוצ' מימוש של פרטיות ואנונימיות

אולם, חברות התקליטים מנהלות מלחמות חורמה נגד משתפי קבצים (רובם ילדים צעירים ותלמידי קולג') ודואגות לפרסם את מאבקן בצורה פומבית ביותר. הבעיה העיקרית שניצבת בפני חברות התקליטים היא שמפרי זכויות היוצרים אינם נמצאים במדינה אחת, וחלק מהם אנונימיים. לכן, לאחר פסק הדין בנושא *MGM v. Grokster*, שהטיל אחריות משפטית על מפתחים של תוכנות שיתוף קבצים, עברו המתכנתים לעבוד במודלים של קוד פתוח (שעליו עוד נדבר בהמשך)(וחלק אף תכנתו כך לפני כן). כלומר, אין מתכנת אחד בלבד אלא יש קבוצה של מתכנתים שכל אחד מהם כותב רכיב שונה, ולא ניתן לקבוע כי אדם אחד הוא זה שפיתח את המנגנון שמאפשר את הפרת זכויות היוצרים המאסיבית. כך, באמצעות טכנולוגיה ובאמצעות הרחקת האחריות, יכולים האזרחים הוירטואליים להתגבר על פסיקה משפטית שהטילה עליהם אחריות.

- **עַד כֹּה לֹא נַעֲצָר שִׁתּוֹף הַקִּבְצִים**
- **מַחֲשִׁים מוֹדְלִים עֲסָקִיִּים וְכוּנִים**

המאבקים נגד משתפי קבצים, מצד שני, הובילו את משתפי הקבצים לפינות אפלות יותר של הרשת ופחות ניתנות לאיתור (ולא שנגד פינות אלה לא פנו חברות התקליטים והסרטים). פרוטוקולים של שיתוף קבצים הפכו להיות מוצפנים יותר ומוגנים מפני נפילה או תקיפה משפטית (וגם נגד ההצפנה הטכנולוגיה המשיכה במירוץ חימוש), הטכנולוגיות עליהן מסתמכים האתרים שמארחים את הקישורים להורדה הפכו להיות אוטומאטיות יותר כדי להקנות חסינות לאתרים ולספקיות תשתית אינטרנט מפני תביעות משפטיות (סעיף 230 ל-Communication Decency Act והצעת חוק מסחר אלקטרוני, הקנו חסינות לספקיות אירוח ותשתית אינטרנט כל עוד אלה לא מתערבות בתכנים). כך, בעצם, המשפט היווה בעיה בפני הטכנולוגיה והטכנולוגיה שחררה את עצמה מהמשפט.

הפתרון לשיתוף קבצים

• **לא פתרון משפטי**

• **רפורמה מקיפה**

המשפט לא יכול לגרום לשיתוף הקבצים להעלים: הטכנולוגיה החדשה מציעה פתרון זול, אמין ומהיר יותר מהטכנולוגיה הקיימת, העובדה שאותה טכנולוגיה חדשה אינה שומרת על זכויות קניין רוחני נתפסת כמשהו זניח בעיני האזרחים הוירטואלים. אלה לא רואים פגיעה ממשית בקניין ומעדיפים להתמקד בזכויות הוירטואליות שלהם לאנונימיות ולהעברה של מידע שלא פוגע באחרים. בפועל, העתקה של קבצים בין חברים התקיימה מהיום בו הומצאה המדיה המגנטית: קלטות הועתקו על ידי רשמקולים, שירים הועתקו מהרדיו, קבצים מחשב ותוכנות הועתקו על ידי חברים לחברים, והמשפט נמנע להתערב מתוך הבנה שעניינים שבתוך ביתו של אדם לא ראויים לרגולציה

• לא מדינת

• המוני

• עסקאות קטנות

עוד נושא שמתעלם ככלל מהחוק המדינתי הוא המסחר. בעוד שבעולם האמיתי עסקאות הן דבר שנוצר אחרי משא ומתן, על סכומים משמעותיים ועם עלויות עסקה משמעותיות, ברשת ישנם מנגנונים אחרים: אתרי אינטרנט שמאפשרים לקשר בין סוחרים לרוכשים הביאה לכלכלת זנב ארוך (Chris Andersen, The Long Tail) שאומרת, בבסיסה, את הדבר הבא (שאולי למדנו כבר משיתוף הקבצים): בעוד שבעולם האמיתי יש צורך להחזיק מלאים בחנות, לשלם שכירות על חנות, לעמוד ולהשקיע שעות אדם בשיווק, ברשת ניתן להקים חנות וירטואלית ללא כל חנות, רק באמצעות התקשרות עם ספקים לאספקת סחורה, הזמנתה לאחר שמתקבלת הזמנה ומשלוח ללקוח. כעת, בעוד שחנות ספרים רגילה תחזיק רק כ-1,000 כותרים פופולריים, לחנות אינטרנטית אין הבדל אם היא תחזיק רק 1,000 כותרים או 1,000,000 כותרים (אך גם על כך יש ביקורת) (וראו גם Felix Oberholzer-Gee & Anita Elberse, "Superstars and Underdogs: An Examination of the Long-Tail Phenomenon in Video Sales").

התב הצ'רוך

Cc-by-sa-nc alex.ragone

• כריס אנדרסן

• מכירות רבות

• שכר

• חיזוק החלשים

במצב כזה, המרוויחים העיקריים הם האזרחים-צרכנים. אלה יכולים לעמוד על השפע שקיים ברשת, לבחור מבינו ולהזמין מוצרים. הכותרים (אם אנו עדיין מדברים על ספרים) הפחות פופולריים עדיין יכולים לזכות לעדנה, ומוצרים ותיקים יכולים לזכות לתור זהב. כך, כאשר החזקים מתחזקים בסך הכל מעט באמצעות שירותי רשת, המרוויחים הגדולים הם החלשים, שכעת יש ליותר אנשים את היכולת לרכוש את מוצריהם. על סמך כלכלת מיקרו זו קמו עסקים רבים ברשת, אתרים וחנויות וירטואליות שלא היו יכולים לקום עד כה, כמו חנות מיוחדת לבעלי מידות נעלים גדולות או אתרי היכרויות לבעלי מוגבלויות.

• משומשים

• אלטע-זאכן

אולם, עם מערכות מסחר כל כך מסועפות שמשרתות מיליוני רוכשים על ידי מיליוני סוחרים, היה צפוי כי רמאויות יהיו עניין שבשגרה: כל עוד אין "משחקים חוזרים", לכאורה לא היה תמריץ לאתר אינטרנט או לסוחר ספציפי לספק את הסחורה: התשלום בדרך כלל מבוצע במעמד הרכישה, ומדובר בעסקאות בעלות שווי נמוך, אשר בגין "בגידה" או אי עמידה בהן אין ללקוח מוטיבציה לפנות ולפתוח בהליכים משפטיים במידה וזה מפסיד. בפועל, המצב הוא בדיוק הפוך: אתרי האינטרנט פיתחו מנגנונים לא רק ליישוב סכסוכים (כמו אצל PayPal) אלא גם הפעילו מערכת של 'אמינות' שמדרגת כל סוחר וכל רוכש על סמך רכישות קודמות שלו. כל רוכש ב-eBay שמקבל שירות רע או לא מקבל מוצר מ-eBay לא רק שיכול לדווח ולהתחיל הליך בורות באמצעות חברת כרטיסי האשראי שלו, אלא גם יכול לפגוע בדירוג של אותו סוחר (וראו Jun Gu, Consumer Rights Protection on the Online Auction Website : Situations and Solutions, A Case Study of Ebay, Thomas Schultz, Ebay: A Legal System in the Making)

• **דירוג באתרים**

• **מסחר ציל**

• **עלויות עסקה**

שיטת הדירוג הפכה להיות אינדיקטור טוב מאוד באתרי מסחר אלקטרוני עד כדי שהיא הביאה לכך שהנורמה היא לא לבגוד, ולספק שירות טוב, וזאת למרות שהאפשרות לאכוף את החוק כמעט ואינה קיימת. כלומר, השוק מסדיר את עצמו באמצעות נורמות וSignalingi כאשר אין צורך במשפט. (והשוו Ethan Katsh, Online Dispute Resolution: Designing new (Legal Processes for Cyberspace

- **כמעט ולא הוגשו תביעות על ידי סוחרים או על ידי רוכשים נגד זירות מסחר אלקטרוני**
- **רוב התביעות הן בין מתחרים**

ומה בין זה לבין מערכת היחסים שבין הרוכש, המוכר לאתר? האתר עצמו מרוויח כאשר מבוצעות יותר עסקאות ולכן יש לו תמריץ כלכלי לעודד יותר עסקאות ולקדם את המכירה ואת אמינות האזרחים שעושים בו שימוש. ככלל, התביעות שהוגשו, נניח, נגד אתר eBay עסקו בהפרה של פטנטים (לדוגמא eBay v. Mercexchange או Netcraft v. eBay), טענה שהמערכת האוטומטית של eBay מאפשרת סחורה מזויפת של חנות תכשיטים (Tiffany v. eBay) או תביעה שמבקשת פיצוי על הפרת סימני מסחר של חברת לואי ויטון (LHVM v. eBay). כלומר, ניתן להסיק שאתר שפועל זמן כה רב, כמו קניון, היה צריך לפחות להיות חשוף לתביעה מצד בעלי חנויות, רוכשים (על הטעיה) או מצד מי שנפגעו מפעילות באתר. אולם, ההסדר השוקי של אמון היה כה יעיל, שכנראה התביעות היחידות נגד האתר הן של מי שאינו כפוף להסכם השימוש שלו.

Cc-by-sa quinn.anya

Click to add an outline •

למיליוני אזרחים שרוכשים מדי יום מוצרים באמאזון, איב"י או אתרי מסחר ישראלים אין כל סיבה לפנות בתביעה נגד האתרים האלו (מלבד, אולי, התביעה שהוגשה בישראל נגד אתרי המכירות הפומביות) והמסחר בכלכלת הגרושים והאגורות מתקיים ועולה בהיקפו לעיתים על המסחר המסורתי, כל זאת מבלי שיהיו הסכמי רכישה, מכירה או כתובות פיסיות למוכרים.

• מה זה?

• שיתוף ידע

• זכויות יוצרים

הסוגיה אולי האחרונה, אך בהחלט לא הסופית, בה החוק והפרקטיקה מרוחקים ומנותקים היא סוגיית הקוד הפתוח. אם קודם, כאשר דיברנו על פיראטיות ושיתוף קבצים, ראינו כיצד הטכנולוגיה מאפשרת הפרת החוק בצורה בוטה, אז עוד סוגיה אפשרית היא שיתוף המידע. אחד היתרונות ברשת שמאפשרת זרימה חופשית של רעיונות הוא שיתוף הידע: מרגע שאדם מפתח טכנולוגיה או מגלה ידע חדש, הוא יכול להעביר את אותו הידע לאחרים ולאפשר להם לא רק ללמוד מאותו הידע, אלא גם להעביר אותו לאחרים עם השינויים הדרושים. לדוגמא, ויקיפדיה היא מיזם ענק, שחוקי זכויות היוצרים הנהדרים שקיימים לא יכולים לחיות עמו. מדובר בפרוייקט שבו מיליוני מחברים כותבים במשותף אינציקלופדיה. כיצד זו היתה מתפתחת? כיצד היה אפשר לשנות ערכים בויקיפדיה לו היתה נדרשת הסכמת כל אחד מהמחברים שתרמו, ואף אות אחת, לערך בויקיפדיה?

• **זכויות היוצרים סוגיות העברה**

• **אין הגדרה לשימוש הוגן**

• **רצון לחלוק ידע**

כאן נכנסת סוגיית השיתופיות והתוכנה החופשית: בעוד שעולם זכויות היוצרים הפליג לכיוון הגנה רבה ורבה יותר על זכויות יוצרים, הרחבת האיסור על יצירות נגזרות ותביעות נגד יוצרים עצמאיים שעושים שימוש, שעשוי אף להיות הוגן, ביצירות קיימות (Lenz v. Universal), קמו שתי משפחות של רשיונות: לתוכנה ולתוכן. רשיונות הקוד הפתוח (התוכנה החופשית) לתוכנות, ורשיונות שיתופיים לתוכן. בבסיסם, הרשיונות מהווים הסכם מחייב בין יוצר התוכן לבין כלל הציבור שמתירים לציבור לעשות שימוש באותן יצירות, להפיץ אותן ולהכניס בהן שינויים, כל עוד השינויים הללו מופצים בחזרה לקהילה. לחלק מהרשיונות קמו חריגים: לדוגמא, רשיון האוסר שימוש מסחרי, רשיון האוסר יצירות נגזרות או רשיון שקובע כי כל פטנט שנעשה בו שימוש ונמצא בבעלות יוצר התוכנה מורשה בשימוש לכל משתמש, לרבות המשתמש ביצירות נגזרות; אולם, בבסיסם ישנה רוח של שיתופיות.

- שינוי כעולה הסוגי
- עליות של יעוץ משכטי

באמצעות אותה רוח קמו לא מעט פרוייקטים, בין היתר פרוייקטים שלא היו יכולים לקום לו דיני הקניין הרוחני היו בתוקף: לאף יוצר ספציפי אין תמריץ לשלם עבור הכנת רשיון מסוג זה, ואולם, התועלת המצרפית משימוש ברשיונות אלו גדולה על העלות של נסוח רשיון כולל עבור כל היוצרים. לכן, מערכות כמו שרת האינטרנט Apache, שמשרת כ-50% משרתי האינטרנט בעולם, מערכת עריכת התוכן Wordpress, עליה מבוסס הבלוג שלי, מערכת ההפעלה לינוקס (שאני מפעיל את המחשב שלי באמצעותה) ושלל תוכנות אחרות, כולן מבוססות על אותו מאמץ קולקטיבי.

כלומר, כדי לעשות שימוש בטכנולוגיה הקיימת, היו צריכים המתכנתים לגבש רשיון תוכנה בעצמם, שבמקום להגביל את החירויות שיש לאזרחים, מעניק להם חירויות נוספות לעשות בתוכנה שימושים. יתר על כן, שחרור יצירות בתוכנה חופשית מקטינה את הסיכוי שיעשה שימוש בתוכנה בניגוד לתנאי הרשיון, ונותנת תמריצים לארגונים גדולים להשתתף בפיתוח אותן תוכנות.

Click to add an outline •

לסיכום, עבור האזרח הממוצע שגולש ברשת, המשפט אינו אלא מכשלה שיש לטפל בה על מנת לקדם את הטכנולוגיה והרווחה שמקודמת באמצעות הטכנולוגיה. הלכות משפטיות שנפסקות, גם אם הינן חד משמעיות, כפופות ללא מעט סוגיות אחרות כמו התכנות טכנולוגית. בצורה כזו, הצעות חוק כמו הצעת חוק התקשורת (סינון אתרי אינטרנט למבוגרים) התסש"ח 2008 או הצעת חוק תעודות זהות ביומטריות שנמצאות כרגע בקנה אצל המחוקק, אינן אלא מכשלות טכניות שניתן לקפוץ מעליהן יחסית בקלות ובמהירות; החוק הוא חסר משמעות כאשר מדובר במרחב חוזי מצד אחד, וכאשר הוא כלל אינו רלוונטי לעיתים כשמדובר במסחר בין מדינות רבות ושונות.

• יונתן י. קלינגר

• jonklinger@gmail.com